

SCOL'A ROMANA,

Folia pedagogica si didactica

pentru interesele institutelor de cultura si ale organelor acestora.

Edata si redigata de

Joanu Candrea si Basiliu Petri.

Ese edata in septemana, Vineri'a. Pretiulu pe unu anu 5 fl., pe diumetate 2 fl. 50 cr. — Pentru insertiuni: câte 5 cr. de siru si timbrulu.

Sabiin, 28. Ianuariu v. 1877.

Prenumeratiunile si corespundintiele sunt a se adresá la: Redactiunea „Scólei romane“ in Sabiin (Hermannstadt, Nagy-Szeben) franco.

Invetiamentu individualu si generalu.

Suntu aprópe 40 de ani, de candu cercetám si io cá scolariu scól'a elementara din satulu meu natalu; cu tóte acestea 'mi aducu inca si astadi fórté bine aminte de tóte impregiurarile si intemprarile, si cu deosebire de modulu cumu ne invetiá invetiatoriulu nostru — carte. Comun'a, desí seraca si mica (c. 150 de case), avea scól'a ei propria, — ce e dreptu de lemnu, inse in stare destulu de buna si corespundie-tória. Scól'a erá plina de scolari de ambe sexele, cari o cercetau regulatu. Invetiatoriulu — nici mai bunu nici mai reu decâtu toti invetiatorii de pe tempulu seu. Obiectele de invetiamentu erau: rogatiunile si catechismulu, cetitul, scrisulu, computulu, cantarile bisericesci si pomari'a practica. Catechismulu se invetiá de rostu fora nici o esplicare; fia care scolariu avea lectiunea sa. — Ce privesce cetitul, scolarii mai marisori cetiau din catechismu, cei incepatori din Abcdariu seu „Bucóvna“, cu textu paralelu: pe pagin'a de a stang'a cu litere cirile, pe cea de a drépt'a cu litere strabune seu latine. Fiacare scolariu incipientu mergea cu Abcdariulu la més'a invetiatoriului, 'si aratá lectiunea si apoi o literisá, silabisá seu cetiá — dupa impregiurari, seu mai bine: dupa stadiulu, in care se aflá. Invetiatoriulu, dupa ce-lu ascultá, i dá lectiune nóua, cetindu-i-o mai antáiu inainte. Si aici inse fiacare scolariu 'si avea lectiunea sa. — Analogu erá procesulu la scrisu. Pe atunci scolarii scriau indata dela inceputu cu péna si tinta pe papiru, — nu pentru ca dóra tablitiele aru fi fostu pentru scolari „prea grele de portatu“, ci pentru ca ele inca nu ajunsese pana la noi. Dar nici libelele rastrate nu erau cunoscute, ci trebuia se le „faca“ invetiatoriulu. Luá o cóla de papiru, o calcá in octavu si apoi o liniá insusi cu cerus'a seu cu unu — plumbu; dupa aceea chiamá pre scolari, unulu câte unulu, la més'a sa, li scriá in capulu fiacarui siru seu róndu câte o litera seu câte unu cuventu intregu si dandu-li libelulu, i provocá a implé rónduurile cu pensulu prescisu. Asiadara si aici fiacare scolariu

'si avea lectiunea sa. Totu asia se urmá la computu etc.

Éca ce va se dîca terminulu: „invetiamentu individualu“! Fiacare scolariu, seu mai fiacare scolariu cu lectiunea sa din fiacare obiectu de invetiamentu. Cádi scolari seu individi, atátea lectiuni seu despartieminte.

Este adeveratu, ca la educatiune seu crescere fiacare elevu trebuie tractatu dupa natur'a sa, dupa temperamentulu seu, dupa inclinarile sale, cu unu cuventu: dupa propria sa individualitate; la instructiune inse acestu principiu nu se póte aplicá, pentru ca atunci poterea invetiatoriului se resipesce si astfel nu póte produce rezultatele dorite. Astadi numerulu obiectelor de invetiamentu si alu scolariu este cu multu mai mare; decâtu odinióra; astadi planurile de prelectiuni prescriu pentru fiacare óra, ba la scolarii incipienti chiar pentru fiacare diumetate de óra unu nou obiectu de invetiamentu. Ce se va alege de planu si invetiamentu, ba chiaru si de disciplina si educatiune, déca invetiatoriulu se va ocupá cu fiacare scolariu in fiacare obiectu si lectiune separatu? Se computamu numai: câte minute se voru veni in casulu acest'a pe unu scolariu? Si se nu uitamu, ca dupa procedur'a acest'a fiacare scolariu ar' trebui esaminatu din lectiunea vechia si introdusu in lectiunea nóua!

Considerandu greutatile, cá se nu dicu imposibilitátele acestea, scól'a nóua a abandonatu cu totulu invetiamentulu individualu, introducundu in loculu seu invetiamentulu generalu seu comunu, invetiamentulu masselor seu glóteloru, nemtiesce „Massenunterricht“.

Scolarii adeca se grupéza in despartieminte seu clase dupa progresulu facutu, si invetiatoriulu se adreséza cu lectiunea seu pensulu cutare — nu catra fiacare scolariu separatu, ci catra despartiementulu intregu. Acest'a este invetiamentulu generalu seu comunu!

Pentru cá acestu invetiamentu se produca rezultatele dorite, se cere intre altele:

1. Scolarii dintr'unu despartimentu se fia între sene câtu se pôte de egali in cunoscintie, cá se pôta participá cu folosu la invetiamentulu comunu.

2. Se nu-se faca prea multe despartieminte, cá se nu-se divideze prea multu poterile invetiatoriului. Despre formarea despartimenteloru si a claseloru, precumu si despre ocuparea loru in scóla vomu vorbí in-tr'unu articlu specialu.

3. Scolarii se cerceteze scól'a câtu se pôte de regulatu. Dreptu ca in privinti'a acést'a noi Romani stámu reu, fôrte reu. Pana candu inse lucrulu va luá o directiune spre mai bine, incai invetiatorii se se folosésca cu tótu de adinsulu de mesurile, asupra carora potu ei de ei dispune, si adeca:

Antaiu: se-si organizeze invetiamentulu si se tracteze scolarii astfelu, incátu acestia se traga la scóla.

Adóu'a: lipsindu totusi unu scolaru seau altulu câte odata dela scóla, invetiatoriulu se se nevoiesca a vindecá lacunele cauzate in progresulu loru: parte repetiendu la tempu si cu modu lectiunile respective, parte folosindu-se spre scopulu acést'a de monitorii scolari (a se vedé „Scól'a Romana“ Nr. 30, pag. 234 din anulu trecutu!)

Pentru-ce nu sciu mai multi Romani ceti?

La intrebarea acést'a fôrte multi 'mi voru raspunde: „Pentru ca n'amu avutu scóle bune, n'amu avutu invetiatori de tréba.“

Dá, cei ce vorbescu astfelu, au dreptu — pana la unu locu.

Inse avutu-amu noi — charu Domnului! — si scóle bunisióre in unele comune, avutu-amu ici-cóle si câte unu invetiatoriu bravu, si totusi rezultatulu a fostu nula, seau aprópe nula; cáci între tieranii nostri abia se afla ici-cóle câte unulu, carele se scie ceti, — conditiune principala pentru a ajunge astadi la cultura.

„N'ai dreptate,“ respundu altii, „nu cunosci scólele vechi si rezultatele loru!“

Ba, le cunosc si credu ca am si dreptate!

Cumu am dísu, avutu-amu noi si mai inainte unu numeru óre care de scóle bunisióre cu invetiatori bravi; acesti invetiatori au lucratu cu diligintia, ba de multe ori si din nópte au facutu díua, cá se-si ajunga scopulu. Cu tóte acestea ei au lucratu — mai inzadaru!

Am fostu si eu in scólele loru. Asia de frumos sciau pruncii ceti (romanesce), incátu aru fi facutu de rusine pre multi juni din scólele medie. Scriau curatu si legibilu, calculau corectu, iute si siguru. Esameneloru erau frumóse, indestulirea generala.

Inse pruncii au esítu din scóla si acumu suntu barbati. Astadi aru trebui se se folosésca de cele invetiate in scóla, aru trebui se scie ceti, scrie si calculá. Ah', dar' ce au invetiatu in scóla, a remasu in

scóla. Ei au invetiatu pentru scóla, ér nu pentru viétia. —

Sum siguru — cáci m'am convinsu — cá d'íntre cei-ce escelau la esamene in scólele poporale, astadi abia sciu ceti 3—5%.

Cunosc dar' rezultatele scólei vechi si sum convinsu, ca am si dreptate! Multi au invetiatu a ceti in scólele nóstre poporale, cari astadi nu cunosc nici pe „a“. Si pentru ce óre? Pentru ca ei au invetiatu numai a ceti, nu inse si a iubi cetitulu. Éca caus'a, din care scól'a vechia n'a produsu mai nici unu rezultat! Éca pentru ce o mare parte din plugarii nostri astadi nu cetescu, nu sciu ceti. Si acestia e unu reu considerabilu, o piedeca mare pentru inaintarea in cultura. Au pôte-se numi astadi cultu omulu, carele nu scie nici incai a ceti? Este elu in stare a precepe lumea nóua, ale carei idei si esperentie se cuprindu in carti, la cari inse nu potemu ajunge decátu cu ajutoriulu cetitului? Nice decátu! Cine nu scie ceti, remane de lume indereptu, este pruncu in tóta vietí'a sa, strainu de multe lucruri frumóse si folositorie.

In statisticele referitorie la cultur'a popóraloru dámu astadi si de numeri, cari ni arata procentele celor ce sciu ceti si scrie. Acesti numeri ni spunu, la care gradu de cultura a ajunsu poporulu cutare, din acesti numeri se pôte cunósce mai bine rezultatulu scóleloru din periodulu respectivu. Esaminandu acesti numeri, noi Romani trebuie se recunóscemu, ca amu remasu indereptulu multoru natiuni si ca acumu trebuie se inaintámu cu pasi indoiti, déca voimu a le ajunge si apoi a propasí cu ele alaturea.

De lucru deja ne-amu si apucatu; amu inceputu a delaturá piedecele culturei, — suntemu neobositi. ¹⁾ Se avemu inse de grigia, cá se nu lucrámu inzadaru. Se nu invetiámu éراسi numai pentru scóla, ci si pentru viétia, seau mai bine: se invetiámu numai pentru viétia!

Acestu scopu 'lu vomu ajunge, déca vomu conduce pre scolari a se cultivá de sene. Cultivarea de sene este de cea mai mare importantia. Cine se indestulesce numai cu cele invetiate in scóla, nu va tiené pasu cu lumea. Scól'a inse va conduce pre scolari a se cultivá de sene, desteptandu in ei mai antái de tóte gustulu de cetitu, facúndu-i a ceti cu placere.

Dar cumu se pôte ajunge scopulu acést'a?

Pruncii cetescu in scóla, au legendariu si alte manuale, din cari invétia multe lucruri bune si frumóse. Au dóra asia se voru dedá ei a ceti cu placere? Nu!

Invetiatorii moderni suntu bine cualificati, au metóda buna, propunu interesantu. Au dóra prin modulu acést'a voru conduce ei pre scolari a se cultivá de sene? Pre unii dá, pre altii ba! Scolarii, déca invetiatoriulu loru este desteru, voru studiá bine, cáci suntu

¹⁾ Eu celu puçinu asia credu ca facu invetiatorii nostri. Aut.

detori a face acést'a. Voru invetiá deci a-si face detorinti'a. Esindu apoi din scóla, chiamarea li va fi a ará pamentulu, a deprinde o maiestria seau a portá unu oficiu. Si ei 'si voru face detorinti'a si pe tere-nurile acestea. Dar cartile, din cari si-arú poté cultivá spiritulu si mai încolo, ne tememu ca le voru dá cu totulu iutarei; càci — „a cetí si scrie este detorinti'a scolariloru.“

Cumu ca si astadi mai cugeta inca multi ómeni asiá, ne potemu convinge intrandu in chiliele unoru invetiatori, bibliotec'a carora se compune din unu catechismu, o istoria biblica, unu abedariu, unu legendariu si ici coela din unu calendariu. *) Si acést'a ni dovedesce, ca nice cei-ce au absolvitu scóle superioare, nu intielegu inca, ca in scóla se pune la cultura numai fundamentulu, pre carele omulu trebuie se edifice mai departe. Acesti ómeni nu au invetiatu in 10—12 ani a cetí cu placere, — cumu se invetie elevii in cei 4—6 ani de scóla? Lucrulu se pare greu; cu tóte acestea elu este realisabilu.

De voimu adeca, cá pruncii se cetésca si mai târdiu cá juni si barbati, se le dâmu ocaziune a cetí si altu-ceva decâtu numai lectiunile din scóla; se-i invetiâmu a face mai multa decâtu li este detorinti'a; se le dâmu in mana enaratiuni, basme, poesie, descrieri etnografice, geografice, tehnologice si alte lucruri folositorie menite pentru junime si din cari delectandu-se si cultivandu-se voru capetá gustu de a cetí totu mai multu.

Inse de unde se-li dâmu atari opuri, déca nu avemu? Éca, acést'a este adóu'a cauza, din care multi Romani nu sciú cetí! Amu avutu abuna séma si in tempurile mai vechi invetiatori, cari se voru fi nevoitu a conduce pre scolari la cultivarea de sene; inse li-au lipsitu midilócele. Ba póte ca li-a si succesu, prin popuneri corecte si interesante a destep-tá in anim'a prunciloru dorulu de a cetí si studiá; dar li-au lipsitu cartile, din cari acestia aru fi potutu cetí si dupa ce au esítu din scóla.

N'amu avutu literatura pentru scolari, nu amu avutu literatura pentru poporu!

Cu cea de antâiu totu cámu stâmu si astadi. Pe candu alte popóra au deja o frumósa literatura pentru junime, noi afara de „Bibliotec'a de lectura pentru tinerimea de ambe-sexe“ de J. M. Riureanu (vre-o 20 brosiurele) nu ne potemu produce cu nimica.

Ceva mai bine stâmu cu literatur'a poporala. Avemu câte o carticica, carea o potu cetí cu folosu si plugarii nostri; avemu poeti, cari scriu in limb'a poporului; avemu barbati zelosi, cari au infintiatu foi periodice pentru poporulu romanu. „Cartile Sateanului Romanu“ si „Siedietóri'a“ suntu chiamate a dá poporului o lectura placuta si sanetósa. Va se dica in li-

*) Dorere, ca atari „bibliotece“ se afla nu numai in chiliele invetiatoriloru, ci si in „s'ólónele“ unoru preoti si posesori avuti.
Aut.

teratur'a poporala amu fi trecutu preste lucrulu celu mai greu, preste inceputu. Acumu numai partinire, — si ea va prosperá. Astfeliu un'a din piedecele, cari opriau pre poporu de a cetí, ar fi delaturata.

Se ne ingrigimu inse si de tinerimea scolara, — speranti'a viitoriului nostru! Ce e dreptu, pana un'a alta potemu recurge la literatur'a poporala; ce s'a scrisu pentru plugarii nostri, se póte folosi in multe casuri si de junime. Se alegemu deci din literatur'a poporala piese acomodate pentru junime, si ne vomu apropiá încâtu-va de scopu!

Cu atâta inse nu e destulu, ci trebuie se ne creâmu si o literatura anume pentru junime Spre scopulu acest'a:

1. Se adunâmu din literatur'a nóstra poesie, fabule, istorióre, descrieri, disertatiuni si alte piese potrivite pentru preceperea junimei si se le publicâmu in brosiure.

2. Se traducemu piese acomodate din autori straini, buna óra cumu suntu istoriórele lui Hoffmann, basmele de Anderson etc.

3. Se ne deprindemu si noi invetiatorii a scrie pentru junime opuri originale, alegundu-ne subiecte romane si respectandu moravurile si vederile romane. Noi ne cunóscemu junimea, scimu de ce are lipsa si ce i convine. Cu deosebire reuniunile invetioresci aru face unu mare servitiu causei, ocupandu-se cu cestiunea acést'a, adunendu basme poporale, fabule, anecdote, istorióre, producte proprie, si publicandu-le.

4. Se ne fundamu o foitia periodica pentru junimea din scólele poporale. A vorbí despre folosulu si necesitatea unui atare organu, ar însemná a duce apa in Dunare. Pria acést'a amu delaturá o adóu'a piedeca din calea nóstra.

Suntemu la inceputulu unui nou anu. In anii trecuti amu inceputu a cultivá si campulu literaturéi poporale; in anulu de fačia se mergemu mai departe pe calea acést'a, se nu parasimu inceputurile facute, ci se le continuâmu cu staruintia! Se spriginimu literatur'a poporala carea esista deja, cá se inflorésca. Se ne cugetâmu inse si la junime; in anulu acest'a se punemu fundamentulu la o literatura pentru dins'a, unu fundamentu, pe care se póta edificá mai departe si urmasii nostri!

Se ne insuffetimu deci, se sacrificâmu si se lucrâmu si pentru acesti doi rami ai literaturéi romane; càci, precumu amu vediutu, lips'a loru a opritu poporulu nostru in calea sa catra cultura, a fostu caus'a, pentru care inca — multi Romani nu sciú cetí!

Ioanu Budu,
cand. de profesura.

Nota redactiunii. Multiamimu D-lui Budu din tóta anim'a pentru sulevarea acestei cause! Obiectulu este de cea mai mare importantia si merita atentiunea tuturor invetiatoriloru si educatoriloru nostri. Din parte-ne nu vomu lipsi a face totu ce ne va fi prin potentia pentru ajungerea acestoru scopuri; suntemu gata a ne insarciná si cu redactarea foiei proiectate, indata ce lucrulu va fi ajunsu in stadiulu realisarei. Si pana atunci deschidemu „Scól'a Romana“ tuturor celorlu ce voru a-si comunica vederile in materi'a din cestiune.

Esercitiile libere de gimnastica in scótele elementarie.

(Fine)

VII. Atacurile.

La exercitiile urmátórie trebuie mai antâiu a se comandá „distanti'a dupla“, cá se nu se lovésca vecinu pre vecinu. In acésta distantia se facu urmátóriile atacuri:

a) Ascultati! Atacu cu petiorulu dreptu — stangu — inainte — unulu! — doi!

La acésta comanda se rapede cu pasu de midí-locu petiorulu dreptu — stangu — inainte indoindu-lu puçinu dela genunche; cu elu se arunca totu de odata si man'a drépta — stanga (corespundietória) — facundu-o pumnu si tienendu-o cu dosulu pumnului in susu asia de intinsa, încâtu se stee paralelu cu padimentulu. In acelasi tempu petiorulu stangu — dreptu (contrariu) — datu fiindu cu degetele de totu in laturi, se tiene câtu se póte de intinsu; astfeliu greutatea corpului jace mai multu pe petiorulu cu care s'a facutu ataculu; man'a stanga — drépta — facuta pumnu, se tiene intinsa indereptu. Copii stau in positi'a acést'a pana ce suna comand'a: Petiorulu indereptu — unulu!

b) Ascultati! Atacu cu petiorulu dreptu — stangu — in laturi — unulu!

Acestu exercitiu se face dupa regulele aratate la exercitiulu precedentu. Comand'a finala e: Petiorulu indereptu — unulu!

c) Ascultati! Atacu cu petiorulu dreptu — stangu — in dosu — unulu! Petiorulu indereptu — unulu!

Déca ataculu privesce petiorulu dreptu, se face o intorsatura de diumetate spre drépt'a; ér déca privesce petiorulu stangu, intorsatur'a de diumetate se face spre stang'a.

d) Ascultati! Atacu cu petiorulu dreptu inainte pedísiu spre drépt'a — unulu!

La acestu exercitiu se ié o linia midilocia între façia si laturea drépta. Petiorulu indereptu — unulu!

e) Ascultati! Atacu cu petiorulu dreptu — stangu — inapoi piedisiu spre drépt'a —

Dupa ce elevii esecuta si atacurile cu usiurintia, invetiatoriulu trece la:

VIII. Salturi.

Esercitiulu 1: *Salturi proprie.*

a) Ascultati! Saltu pe petiorulu dreptu tienendu petiorulu stangu inainte — unulu!

Acestu exercitiu se esecuta asiá, ca întindendu petiorulu stangu inainte, lasandu firesce greutatea corpului pe petiorulu dreptu si tienendu totu deodata manile in siolduri, facemu mici sarituri in locu

pe degetele petiorului dreptu, care se indiesce puçinu din genunchi. La comand'a „doi“ se ié éراسi positi'a cuviintiósá.

Acestu exercitiu se face si cu petiorulu stangu, orientandu-ne dupa regulele indicate la exercitiulu cu petiorulu dreptu.

b) Ascultati! Saltu pe petiorulu dreptu — stangu — tienendu petiorulu stangu — dreptu — intinsu inapoi — unulu! — doi!

Aci esplicarea se cuprinde in comanda, mai observendu si regulele relative pentru exercitiile precedente.

Esercitiulu 2: *Fuga.*

Ascultati! Fug'a in locu — unulu! — doi!

La acestu exercitiu se face saltu pe amendóue petiórele, lasandu manile a oscilá liberu. La acestu exercitiu ne servimu de comand'a: „unulu! — doi!“ Pe „unulu!“ adeca radicamu petiorulu dreptu intinsu inainte, si pe „doi!“ 'lu punemu pre acést'a diosu si radicamu pre celu stangu tocmai cá la mersu, numai ca aici nu facemu pasu. Destulu!

IX. Mersulu.

Dintre tóte exercitiile corporale amblarea e cea mai simpla si mai usióra. La amblare trebuie se tienemu corpulu dreptu, gátulu se nu fia incordatu, pentrucá se se póta miscá liberu in tóte directiunile, cu unu cuventu trebuie se luamu positi'a aratata la inceputulu acestui elaboratu, adeca positi'a ostasiésca, astfeliu inse, cá capulu se se póta miscá liberu in drépt'a si stang'a, ér manile, spre a tiené ecuilibrulu, se oscileze miscandu-se schimbisiu inainte si indereptu, si adeca cu petiorulu stangu man'a drépta si din contra.

Invetiatoriulu trebuie se grigésca, cá elevii se nu se deprinda a tiené la mersu unu umeru mai susu si altulu mai diosu, seau a trage unulu mai inainte si pre celalaltu a-lu lasá mai indereptu. Greutatea corpului jace la amblare pe unu petioru, pe cela carele atinge pamentulu, pe candu celalaltu pasiesce inainte; dupa aceea ea trece pe celalaltu, pasindu alu doilea inainte si asia mai departe.

Amblarea póte fi mai iute si mai domóla, fora cá se conturbe ecuilibrulu intregului corpu. La ambletu radicamu mai antâiu calcâiulu petiorului, apoi degetele; pentru aceea petiorulu se radica in partea de susu dela copsa si in partea de diosu dela genunchi. Prin acést'a petiorulu se radica preste pamentu atát'a cá se nu se tésca. Pasulu póte fi incetu, moderatu si iute. La pasulu incetu greutatea corpului trece dela calcâiu la talp'a petiorului, ér degetele suntu întórse in laturi; la pasulu moderatu si iute degetele suntu mai puçinu întórse in laturi.

La mersu trebuie se se observe fórté strictu si rendulu bunu, cu deosebire, candu toti elevii impreuna cu invetiatoriulu au de a face in dílele cele frumóse de primavéra escursiuni in diferitele locuri; atunci s'ar nasce o disordine fórté mare, déca copii

n'aru tiené rendu cumu cere bun'a cuviintia; atunci copii s'aru sili care de care a ajunge mai înainte si a întrece pre conscolarii lor. Deci pentru evitarea acestei disordine, copii trebuie se mërğa in renduri, cari potu fi simple, duple, cuadruple etc. Rendurile se forméza asia, cà se punu cei mai mici înainte, si unde suntu si copile, se punu ele mai înainte, incependu-se astfelu rendulu cu copilele cele mai mici, si finindu-se cu copii cei mai mari.

Rendulu, din care mai usioru se pôte formá rendulu simplu si cuadruplu, este rendulu duplu. Rendulu duplu este fórte lesne de formatu; mai antâiu se punu copii doi câte doi, tienendu fiacare de séma, cà in care parte a vecinului seu s'a pusu: in drépt'a seau in stang'a? si apoi la comand'a: Rendu simplu — unulu! copii se asiédia unulu dupa altulu si adeca copilulu, carele a fostu de a drépt'a, pasiesce inaintea celui din stang'a. La comand'a: Rendu duplu — unulu! copilulu carele a pasitu înainte, pasiesce mai incetu, pana ce copilulu din dreptulu seu cu pasi mai mari pasiesce ér in stang'a soçiului seu. Pana ce se face din rendu simplu rendu duplu, copii, cari se afla la capetulu dinainte alu rendului, trebuie se faca pasi mai scurti, cà asia cei din urma se nu fia siliti a fugi, si prin acést'a a rumpe rendulu. Din rendu duplu se pôte face rendu cuadruplu asia: La comand'a: Rendu cuadruplu — unulu! parchi'a cea de antâia se rareste; copilulu din parchi'a a dóua si anume celu din stang'a pasiesce cu pasi mai iuti, pana ce ajunge între copii din parchi'a de antâia, ér acela care a fostu in parchi'a a dóua in drépt'a se pune totu in drépt'a in parchi'a de antâia; si totu asia se obsérva si la celelalte parchi; dar pentru-cá se se scie care parchia cauta se se raréscă, dupa cumu s'a vediutu la parchi'a antâia, si care are de a pasi înainte, trebuie inca pe candu copii stau in rendu duplu, se se numere cu numerii: unulu — doi, unulu — doi etc. si se li-se spuna, ca parchi'a cu numerulu „unulu“ are se pasiésca mai incetu si se se raréscă; ér parchi'a cu numerulu „doi“, are se pasiésca mai iute spre a se întretiese in parchi'a de sub numerulu „unulu“. Copii cei patru, cari suntu in rendu cuadruplu, trebuie se stee intr'o linia drépt'a si nice unulu se nu fia nici esítu mai in afara, nici trasu mai indereptu. Rendulu cuadruplu se pôte érași descompune: in rendu duplu si simplu, si adeca la comand'a: Rendu duplu — unulu! — parchi'a a dóua — cea de sub numerulu doi — ramane indereptu, ér parchi'a de sub numerulu unulu se incheia, — copilu langa copilu. Din rendu duplu — dupa cumu s'a aratu — se pôte face rendu simplu. La comand'a: Rendu simplu — unulu! copilulu din drépt'a pasiesce cu pasi mai rapedi in aintea vecinu-so. Trebuie inse se se observe strictu regul'a generala: Atâtu la compunerea, câtu si la descompunerea rendurilor, copii din capetulu rendului au se faca pasi scurti, pana ce se compune seau

descompune rendulu, cà asia copiii din urma se nu fia siliti a fugi, pierdiendu-si pasulu. Dupa ce s'a compusu seau descompusu rendulu, invetiatoriulu comanda: Pasu întregu — unulu! Intre copii, standu unulu dupa altulu, trebuie se se tiena distantia de unu pasu si fiacarele are se pasiésca in urm'a copilului celui imediatu din aintea lui, cà astfelu rendulu se remana dreptu. La mersu copiii trebuie dedati a pasi mai antâiu cu petiorulu stangu; dreptu aceea la comand'a: „unulu!“ fiacare va pasi cu petiorulu stangu, ér la: „doi!“ cu petiorulu dreptu. Pasi se fia câtu se pôte de egali in marime.

Dupa-ce elevii sciut se formeze aceste renduri, si dupa-ce s'au percursu tóte esercitiile libere, aratate si esplicate pana aci, urméza esercitiile la „aparatele pentru gimnastica.“

Atari aparate inse se afla in fórte puçine comune; pentru aceea pana se voru procurá, voru fi de ajunsu si numai esercitiile libere, cari punu in miscare tóte partile corpului.

Ilariu Reitu,

invetiatoriu in comun'a branéna Simonu.

Cursu de fisica pentru scólele elementarie.

(Urmare.)

Repetitiune. Ce numimu spatiu? universu? Ce inseamnă nemarginitu? imensu? Ce suntu corpurile? Ce este materi'a? Ce numimu atome? seau molecule? Ce va se dica: corpurile suntu divisibile? (Respunsurile se fia pururea complete, d. e. Spatiu numimu loculu, ce-lu ocupa unu obiectu, etc.)

5. Cele trei stari de agregatiune ale corpurilor.

Aici am o **piétra** — éca-o! Ea ocupa unu spatiu — acest'a! aici! Ce este piétra, pentruca ocupa unu spatiu? (. . . corpu). Din ce este compusa piétra? (. . . atome). Cercati, dóra o poteti sfermá seau desface între degete in atomele ei! Nu merge, cáci: atomele la piétra se tienu tare de olalta. — Totu asia este cu o bucata de lemnu, de fieru, de sticla etc.; atomele acestoru corpuri se potu despartí de olalta numai prin óre care potere seau fórtia (cuventulu „fórtia“ se scrie pe tabla si de aici in colo se folosese in schimbu cu cuventulu „potere“).

Aici am unu pocalu plinu de **apa**. Ap'a inca ocupa seau imple unu spatiu — totu spatiulu din pocalu, asia, încátu pana candu ap'a este in pocalu, altu corpu nu mai incape in elu. Uitati-ve încóce! Piétra acést'a, legata cu o sfóra, o lasu incetu in pocalu. Adevératu, ca ea a ajunsu in pocalu; inse ce s'a întâmplatu? O parte din apa a esítu, a cursu afara, lasandu seau cedandu (se scrie!) loculu ei pietrei. Candu inse amu astupá gur'a pocalului bine, si apoi prin o gaura anume am bate in apa unu cuiu grosu, pocalulu ar plesni, pentru ca ap'a 'si ocupa loculu cá

ori care corpu din lume. Ce este deci si ap'a, fiindu ca si ea ocupa seau imple unu spatiu? (. . . corpu). Din ce se compune si ap'a? (. . . atome). Se vedemu inse, cumu se tienu de olalta atomele apei! Éca, cu unu simplu pausiu potu amblá prin apa in tóte directiunile fora multa impotrivire seau resistintia (se scrie!) din partea apei, càci atomele ei se tienu numai puçinu deolalta. Uitatu-v'ati, cumu curge ap'a? Partile seau atomele ei acusi suntu de-asupra, acusi de desuptu, luneca usioru pe langa olalta si se stramuta pururea. Va se dica: atomele apei se tienu puçinu de olalta, siluneca seau se stramuta lesne. Afara de acést'a in câtatîme mica ap'a forméza picuri seau stropi.

Aici am o butelia. Ea este destupata; o intornu cu gur'a in diosu, — nu curge din ea nimic'a. Ce se afla in ea? (scolarii voru respunde probabilu, ca nu se afla nimic'a) Nimic'a? (acumu mai cugetandu-se voru respunde póte, ca este aeru; in casu negativu invetiatoriulu continua:) Nici de ceea ce resufflamu seau respiramu noi? Dá, in butelia se afla **aeru**. Aerulu inca ocupa seau imple spatiulu din butelia intocmai cá si ap'a, încátu pana candu se afla aeru in butelia, altu corpu nu incupe in ea. Cá se ve convingeti despre acést'a, uitati-ve încóce! Éca, mi-am adusu aici unu torceriu, (leica, pilnia); voiu inveli pe langa cód'a seau tievea lui chartia uda si apoi 'lu voi apesá cu ea bine in grunadii buteliei, cá se nu póta esí pre langa elu aerulu din butelia; acumu voiu torná rapede apa in torceriu — éca asia! Ce vedeti? Pentru ce ap'a nu intra in butelia, fiindu ea „góla“? *) Bine, nu lasa aerulu. Ce e dreptu, aerulu de natura fiindu cam lasatoriu, mai lasatoriu si decátu ap'a, si-ar fi cedatu bucurosu loculu, cá se fia pace, cum facu si ómenii fora curagiu; vediendu-se inse strimtoratu, s'a pusu si si-a aperatu dreptulu. Vedeti asiadara, ca aerulu inca ocupa seau imple unu spatiu cá tóte corpurile din lume. Ce este deci si aerulu, fiindu ca ocupa unu spatiu? (. . . corpu). Cá corpu — din ce se compune si elu? (. . . atome etc.) Cumu inse se tienu atomele sale de olalta? Asia este, fórté puçinu, mai puçinu si decátu atomele apei. Aici in chilia si afara de chilia pe totindenea este aeru, si totusi potemu amblá prin elu fora a scmtî vre-o resistintia — seau? (impotrivire). Mai multu: atomele sale, candu aru poté, s'aru desface cu totulu de olalta. Aici am spre esemplu o besica plina de aeru. Lasandu se ésa din ea o parte din aeru, besíc'a nu mai este intinsa seau imflata, cá mai inainte; pentru ce nu? (in acelasi spatiu e acumu mai puçinu aeru). Punendu-o inse la caldura, ea éراسi se imfla. Lasandu acumu éراسi o parte din aeru, ea se va sbérci de nou, inse la caldura éراسi se va imflá cá mai inainte, si asia

*) Se póte procede si asia, cà invetiatoriulu nu anticipa numele „aeru“ cá in esemplulu de façia, ei face mai antáiu esperimentulu de susu, in urm'a caruia copii voru reveni de sene la obiectulu din intrebare.

mai departe. Moleculele aerului au nisuinti'a seau tendinti'a (se scrie!) de a se estinde indata ce încéta apesarea din afara seau presiunea esterna.

Vedemu asiadara, ca nu la tóte corpurile atomele te tienu de olalta cu asemenea taria. Insemnatî-ve:

Corpurile, atomele carora se tienu tare de olalta, încátu se cere óre care fórtia spre a le despartí, se numescu **corpuri solide**, precumu suntu pietrile, fierulu, aurulu, lemnulu, cér'a etc.

Corpurile, atomele carora se tienu puçinu de olalta, aluneca seau se stramuta lesne si in câtatîme mica forméza picuri, se dîcu **corpuri licuide** seau **fluide**, precumu e ap'a laptele, spirtulu, argintulu viu etc.

Corpurile, moleculele carora se tienu fórté puçinu de olalta si au tendinti'a de a se estinde pururea, se chiama **corpuri gazóse**, precumu este aerulu, aborulu ce se inaltia din ap'a fierbinte, gazulu ce se desvólta din vinulu carele este inca in fierbere etc.

Aceste trei stari ale corpurilor se chiama **agregatiune**.

Cu privire la agregatiune, corpurile suntu asiadara au solide, au licuide seau fluide, au gazóse. Unele corpuri potu luá pe róndu tóte 3 stările; asia d.e. ap'a este unu licuidu, ghiaçi'a unu solidu, aborulu unu gazu.

Corpurile solide éراسi suntu de mai multe feliuri: Tari, cari numai cu greu se potu desface in atome, precumu: piétr'a, fierulu etc.

Moi, cari tienu midiloculu intre solide si fluide, precumu aluatulu, cér'a calda etc.

Frángurie, cari se spargu, d. e. cá glaj'a.

Elastice, cari prin o presiune esterna 'si schimba form'a, incetandu inse presiunea, revinu éراسi la form'a primitiva, d. e. gumi, o nué, pana buna de gráu etc.

Ductile, cari se potu trage in sírme subtîri, precumu: aurulu, aram'a, argintulu, fierulu etc.

Maleabile, cari se potu intinde in foi subtîri sub lovituri de ciocanu seau sub presiuni mari, precumu: plumbulu, zinculu, cositoriulu, argintulu, aurulu etc.

Tenace, cari resista la ruptura, candu suntu intinse in sensulu lungimei, cumu adeca fugu vinele seau fibrele in corpuri, precumu: fierulu si platina intre metale, stegiarulu intre lemne, etc.

(Conceptele acestea se desvólta din esemple in modu intuitivu.)

(Va urmá.)

Correspondintia.

Onorabila redactiune!

Binevoiesce acumu inca o data a dá locu in colónele „Scólei romane“ la urmatóriele orduri.

Fiindu pre nedreptu atacatu cu celea ce s'au publicatu in Nr. 43:1876 despre deplorabil'a stare a scóloru confesionale din tractulu Pocegei, mi-am tienutu de detorintia morala, in respunsulu mieu provocatoriu (?) publicatu in Nr. 46:1876 a pune autorului anonimu trei intrebari; fiindu ca in replic'a sa publicata in Nr. 52:1876 se feresce a respunde la intrebarile propuse, neindrasnindu (!) a-si face numele cunoscutu, fora nici o sfiéla indrasnesce (!) a face mentiune despre denuntiatiunea vice-protopopului Turdei, Iacobu Lugosianu, radicata contra-mi la Maritul Ordinariatu Metropolitanu din Blasiu, vrendu prin acést'a a seduce opiniunea publica se deé crediementu calumnieloru publicate in Nr. 43 1876. La denuntiatiunea vice-protopopului Turdei, facându-mi respunsulu esculpatoriu, Maritul Ordinariatu Metropolitanu din Blasiu prin inalt'a sa Ordinatiune cu datulu 23 Maiu, Nr. 1478:1876 'mi rescrie din oficiu, cà: „Ne aflàm multiumiti cu modalitatea ce pana aici ai observatu-o si dupa care ai lucratu intru radicarea scóloru confesionale gr. cat. prin tractu-ti, si in acést'a privintia desfasiurata-ti activitate si zelu prin acést'a tí-se recunósce si totu de o data ne esprimàm speranti'a, ca M. Onr. Fr. Ta zelindu si de aici inainte totu cu aceea diligintia intru promovarea causei scolastice, acést'a de buna séma vá progresá in tóta privintia.“

Din celea pana aici díse judece opin. publica, ca încátu au avutu vice-protopopulu Turdei cauza drépta de a me denuntiá la Ordinariatu, si încátu póte autorulu anonimu prin pasagiulu citatu din denuntiatiunea respectivului vice-protopopu a constatá veritatea calumnieloru publicate in Nr. 43:1876. — Pre anonimulu autoru, care nice in urm'a provocarei mele nu si-au facutu numele cunoscutu, cá se sciu cu cine am de a me luptá moralmente inaintea opiniunei publice, 'lu dechiaru de omu fora caracteru, *) si nice me voiu sêmti obligatu moralmente a stá in vorba cu elu, pana nu-si vá face numele cunoscutu; déca voiu scii cu ce pasere pupaza amu tréba, cá se nu se rusineze a-si maculá cubulu seu, 'mi voiu tiené de detorintia

*) Pentru cà nu si-a spus numele? Se ne ocupàm de cauza, nu de nume! Ér caus'a ar fi profitatu numai, déca DTa ai fi aratatu publicului: Câte comune ai in tractu si cu câti locuitori fiacare? Câte suntu cu scóle, câte fora scóle? Câte scóle s'au infintiatu seau reorganizatu sub DTa si prin starinti'a D-Tale, câte inainte de DTa? Câti invetiatori suntu de toti, câti cualificati, câti necualificati? Cátu salariu are fiacare? Câti copiiu suntu obligati a cercetá scól'a in fiacare comuna, câti o cercetéza, câti nu? Câte luni seau septemani se tiene preste amu scóla? Ce si cátu se invétia in fiacare scólá? etc.

Un'a din dóue: au cà nu ne pasa de opiniunea publica, — atunci se tacemu; au ca ne pasa de ea, — atunci se o luminamu — prin date positive. DTa date nu produci, ci numai afirmatiuni simple, nóue imputari si — vatemari; aceste inse nu suntu cualificate a aperá o cauza, — din contra. In faci'a afirmariilor simple, publiculu tiene la proverbiulu romanu: „De re u se-ti aduci aminte!“

R. S. R.

a-i respunde, ca încátu am fostu cortesiu si pentru ce am aplicatu in comun'a Indolu de docente unu fiacau, aratându publicului romanu, cà in ce stare imbucuratore stá invetiamentulu in 22 comune din tractulu Turdei, déca vá pófti Domnulu v. protopopu Iacobu Logosianu si anonimulu calumniatoriu, si in ce stare deplorabila se afla scólele in 14 comune ale tractului Pocegei.

Indolu, 3 Fauru 1877.

Petru Ales. Vlassa,
ad. protop.

Dare de séma si multiumita publica.

Subscrisulu 'mi tienu de cea mai strinsa, dar' si de cea mai placuta detorintia a aduce la cunoscinti'a on. publicu resultatulu „balului romanu“ arangeatu la 8/20 Ianuariu 1877 in sal'a noului edificiu scolaru din Zernesci, alu carui venitu s'a destinat pentru fondulu scolasticu de aici.

Totu deodata am onóre a reproduce numele aceluor p. t. domni, carii au binevoitu a contribui, si adeca:

Ilustritatea Sea Inaltu Prea Santitulu domnu Ioanu Metianu, episcopu gr. or. in Aradu, 20 fl.

1. Din comun'a Zernesci: M. O. D. Ioanu Comsi'a, parochu, 1 fl. 50; M. O. D. Nicolau Penciu, jude reg. cerc., 2 fl.; M. O. D. Nicolau Garoiu, avocat, 2 fl.; M. O. D. Ioanu Danu, parochu, 1 fl. 50; M. O. D. Traianu Metianu, parochu, 1 fl. 50; M. O. D. Ieronimu Baritiu, inspect. fabriciei de chartia, 2 fl.; M. O. D. Isidoru Bunea, canc. jud. 1 fl.; O. D. Ioanu Gogonea, magistru postal, 2 fl.; O. D. Bratu Tipeiu, primariu comunale, 1 fl.; O. D. Aldimiru Badiu, not. cerc., 1 fl.; O. D. Carolu Tikatsch, forestariu, 2 fl.; O. D. Nicolau Grozea, amploiatu judecatorescu, 1 fl.; O. D. Constantinu Ianovicu, comerciante, 1 fl.; O. D. Nicolau Pascu, comerciante, 1 fl.; O. D. Ioanu Tafflanu, ospetariu, 1 fl.; O. D. Pavelu Wolf 2 fl.; D. Ioanu Siona, prop., 1 fl.; Stanu Colesiu, prop., 1 fl.; D. Stanciu Garoiu, colectoru de dare, 1 fl.; D. Schwarze 1 fl.; Ioanu Garoiu, prop., 50 cr.; Stefanu Garoiu, econ., 50 cr.; Nicolau Derdeicea, econ., 60 cr.; Nicolau Pana, econ., 50 cr.; Ioanu Ghimbasiu, prop., 50 cr.; O. D. Ilyes András, supraveghetoriu de fin, 1 fl.; D. Magyari Iános, veghilu de fin., 50 cr.; Kovács Ferencz 50 cr.; Karacson Jozsef 50 cr.; D. Ioanu Jajea, prop., 60 cr.; Bucuru Comsia, inspect. de padure, 70 cr.; D. Stefanu Metianu, econom, 50 cr.; Iurca Siona, econom, 50 cr.; Stanu Piscu 50 cr.; Ieremia Nanu 50 cr.; Maria C. Baiu 60 cr.; D. Schiroky 1 fl.; Michaiile Danu 50 cr.; D. George Földi 60 cr.; D. Ioanu Presca 1 fl.; Ioanu Persioiu, Ioanu Garoiu, Nicolau Motocu si Stanu Garoiu câte 20 cr.

2. Din Brasiovu: M. O. D. Ioanu C. Tacitu, prof. gimn. 2 fl.; Prin M. O. D. Tacitu o colecta din Brasiovu 5 fl. 90 cr.; M. O. D. George Georgiu, comerciante, 2 fl.; M. O. D. Bartolomeu Baiulescu, parochu, 2 fl.

3. Din Resnovu: M. O. D. Demetriu Ghiantiu, comerciante, 3 fl.; O. D. George Proca, invet. dir., 2 fl.; O. D. Ioan Demetriu 1 fl.

4. Din Tohanulu vechiu: M. O. C. Nicolau Popu, prop., 1 fl.; M. O. D. Ioanu Vladu, prop., 1 fl.

5. Din Branu: P. O. D. Georgiu Boieriu, pret. tractualu, 2 fl.; M. O. D. Ioanu Ratiu, not. cerc., 2 fl.; O. D. Teodoru Popu, invet. dirig. 1 fl.; O. D. Ioanu Stoianu, primariu com., 1 fl.; M. O. D. Ioanu Turcu, adiunctu pretorialu, 1 fl.; D. Ioanu Ungart, comerciante, 1 fl.

6. Din Poian'a marului: M. O. D. Ioan Micu, parochu, 1 fl.; O. D. Andreiu Sienchea, not. com., 1 fl.; O. D. Teodosiu Puscariu, invet., 50 cr.; O. D. George Puscariu, teologu absolutu, 50 cr.

Cu totulu au incursu asiadara 91 fl. 30 cr. v. a. din care suma detragându-se spes. de **49 fl. 85 cr.** v. a., a mai remasu unu venitu curatu de 41 fl. 45 cr. v. a. care s'a predatu onoratei administratiuni a fondului scolasticu spre fructificare.

Pentru care marinimositate in numele comitetului arangiatoriu prin acést'a se aduce tuturoru prea stimatiloru Domni contribuitori si cu deosebire Prea Santei Sale Parintelui Episcopu alu Aradului Ioanu Me-tianu, — cea mai cordiala si profunda multumita.

Zernesci in 20 Ianuariu 1877.

Vartolomeu Bude,
invet. diriginte.

Varietati.

(Academia orientala.) Ministeriulu ungurescu de culte si instructiune publica, considerandu ca patri'a nóstra prin positi'a ei geografica, prin trecutul seu istoricu, prin presentulu si viitoriulu seu, scurtu prin interese de o importantia suprema este strinsu legata cu Orientulu, si avendu in vedere deplorabil'a circumstantia, ca studiulu limbelor si a referintieloru din Orientu la noi este prea puçinu consideratu, a decisu a luá mesurile delipsa pentru a se infiinti'a in capital'a tieriei o academia orientala.

(Scóle de repetitiune.) Delegatii tuturoru eforieloru scolare din Budapest'a — 63 membri — intrunindu-se intr'o siedintia comuna, au decisu, cá órele pentru propuere se nu-se mai tiena cá pana acuma sér'a dela 7—9, ci mai timpuriu, anume iérn'a dela 5—7, ér vér'a dela 6—8. Totu odata au esmisu o comisiune de 12 insi cu insarcinarea de a elaborá unu memorandu relativu la planulu de invetiamentu, la cartile didactice, la referintiele dintre scólele de repetitiune si scólele industriale etc., carele se se supuna apoi magistratului si comitetului administrativu.

(Statistic'a diuarielor din Ungari'a.) In Ungari'a au aparutu foi magiare: in anulu 1830: 10, in 1854 20, in 1865: 75, in 1868: 140, in 1870: 146, in 1873: 201, in 1876: 240, ér cu inceputulu anului curentu 268 (?) si adeca 17 foi de di, 26 politice de septemana, 2 ilustrate, 25 bisericesci si scolastice, 12 bele-

tristice, 5 umoristice, 53 de specialitate, 16 provinciale nepolitice, 7 pentru anuntiuri, 53 periodice, 7 suplemente. (Ce mai impartire este si acést'a?) Afara de foile magiare mai esu in anulu curentu: germane 85, slave 42, romane 13, francese 1, evresci 1. Cele mai multe aparu firescé in Budapest'a, anume 128, in Clusiu 12, in Dobretinu 8, in Oradea mare 7 etc.

(Biblioteci americane.) In staturile unite din Americ'a-de-nordu au fostu la anulu 1870 — 3647 biblioteci publice cu 12,276.964 tomuri, si adeca: in New-Orleans 15, Richmond 16, Chicago 24, San-Francisco 20, Cincinnati 30, St.-Louis 32, Baltimore 38, Vashington 62, Boston 69, Philadelph'i'a 102, New-York 122. Bibliotec'a „Peadbody“ in Baltimore a costatu 1,400.000 dolari (= taleri), „Boston Public Library“ in New-York dá pe anu 123.000 dolari, „Astor Library“ in New-York s'a fundatu cu 773.336 dolari. Cea mai frumósa inse va fi „Lenox Library“, carea se cladesce acuma; fundatorulu ei, Iames Lenox, a dotatu-o cu 400.000 dolari in bani gata si 300.000 dolari in mosie; fondulu permanentu pentru procurarea de carti nóue este de 212.000 dolari.

(Masina de batutu copii.) Unu americanu a inventatu o masina, cu ajutoriulu careia se potu pedepsi deodata 20 copii si anume cu vérg'a seuu jord'a. De o camdata masin'a nu este de vendutu, avendu lipsa de ea insusi inventatorulu la „educatiunea“ celor 12 fii ai sei.

(O descoperire numismatica.) Langa Veron'a in Itali'a s'au desgrupatu dóue amfore (olcióre mari de lutu cu dóue torti), in cari s'au aflatu preste dóue cantare seuu maji de monete de sub imperatulu Galienu si sucesorii sei in cursu de unu seculu Numerulu monetelor se dice a fi 50.000—55.000, intre cari mai multu de 4000 din tempulu imperatului Probu. Cele mai multe suntu de bronzu; se afla inse si de argintu seuu argintíte. Tóte suntu fórté bine conservate si — afara de cele de sub Galienu — asia de nóue, încátu se pare ca nici nu au fostu in circulatiune. Ministrulu de culte a esmisu indata pre d-lu Pigorini in faci'a locului spre a-i supune unu reportu relativu. Esemplariile cele mai frumóse se voru depune in museulu din Veron'a, restulu se va schimbá in garnituri cu alte musee seuu se va vinde.

(Tina scumpa.) Orasiulu Virginia City din statulu Nevada in Americ'a-de-nordu se afla intr'unu tienutu asia de abundantu in auru, încátu chiar si tin'a de pe strade este plina de pulvere de auru; spalându-se seuu alegându-se, ea dá de tona 7—8 dolari in pulvere de auru.

➡ Prenumeratiuni la „Scól'a Romana“ pe anulu curentu mai potemu primi chiar dela numerulu primu.

➡ Cú exemplarie complete din „Scól'a Romana“ pe anulu trecutulu mai potemu servi.